

SAMENWERKEN/SAMEN WERKEN OP DE BOERDERIJ

“Mannen die voor zaken op ons bedrijf kwamen zagen mij niet staan, want je bent de-vrouw-van”

TEKST: STEFAN BUNING, INGRID ZIEVERINK
BEELD: INGRID ZIEVERINK

Heleen Holtmanns, Franska Stuy, Elly Michiels en Toos van Soest (vlnr) in gesprek met elkaar over het samen werken en leven op de boerderij.

Hoe is het om altijd met je man op het agrarisch bedrijf samen te werken en ook nog eens met elkaar op vakantie te gaan? Dat wilde Libelle-hoofdredacteur Franska Stuy weten van Toos van Soest, Elly Michiels en Heleen Holtmanns. Een gesprek tussen vier vrouwen over de verwevenheid van werk en privé op de boerderij.

Boerenechtparen doen alles samen. Ze werken samen in de stal of schuur, samen op het land en gaan ook nog samen op vakantie. Althans, dat is het beeld dat Franska Stuy, hoofdredacteur van het weekblad Libelle, heeft van agrarische vrouwen. Maar hoe zit dat in werkelijkheid? Franska vraagt dat aan melkveehouderster Toos van Soest (41) uit Harmelen (UT), akkerbouwster en vleesvarkenshouderster Elly Michiels (40) uit Melderslo (LB) en zeugenhouderster Heleen Holtmanns (41) uit Exloërveen (DR) die op verzoek van dit blad op de redactie in gesprek gaan met de hoofdredacteur.

Franska: „Hoe is het om altijd samen met je man te werken?”

Toos: „Samenwerken met mijn man gaat prima, maar daar moet je van tevoren wel goede afspraken over maken. Saai is het soms wel een beetje, want je hebt maar een collega met wie je ook nog eens 's avonds in bed ligt.”

Elly: „Mijn man en ik hebben onze taken gescheiden. Edwin, mijn man, doet overwegend het machinewerk en de akkerbouw terwijl ik verantwoordelijk ben voor onze 1.800 starconcept-vleesvarkens. Mijn schoonvader springt af en toe bij op het bedrijf. Het was zijn bedrijf, maar mijn man en ik hebben andere ideeën over de toekomst van het bedrijf. Bovendien heeft mijn schoonvader economisch de tijd altijd mee gehad. Wij moeten anders werken, meer op de kosten letten. Dat botst wel eens. Edwin moet nog wel eens sussen, maar gelukkig hebben we dezelfde denkwijze.”

Heleen: „Privé en zakelijk zijn op een boerderij sterk met elkaar verweven. Dat komt overal terug. Mijn man en ik hebben ook onze taken op ons 600 zeugen tellende varkensbedrijf verdeeld. Ik heb wel veel discussie met hem over zakelijke dingen. Mijn man is een man en ik ben een vrouw.”

Franska: „Hoe bedoel je dat?”

Heleen: „Mannen en vrouwen kijken vaak vanuit een andere invalshoek. In het begin toen we net naar Drenthe waren verhuisd, zagen alle mannen die voor zaken op ons bedrijf kwamen mij niet staan, want je bent de vrouw-van. Ze komen naar je toe met de vraag: 'is de baas er ook'. Ik had daar best moeite mee. Daarvoor had ik leuke collega's - ik werkte toen bij de Rabobank - en een leuke baan.”

Franska: „Maar wat is dan het verschil tussen man en vrouw?”

Heleen: „Een man is meer van de grote lijnen, terwijl een vrouw meer op de details let.”

Franska: „Welke details?”

Heleen: „We praten onderling uitvoerig over het manage-

ment van ons bedrijf en zaken die we willen veranderen. Mijn man wil vaak snel stappen zetten. Ik ben dan nog bezig met het inwinnen van informatie en aan het nadenken over details of aan het afwegen.”

Toos: „Bij ons is dat anders. Mijn man bekijkt of zakelijke beslissingen technisch rendement hebben, terwijl ik mij meer met het imago van de landbouwsector bezig hou. Ik wil voor mezelf altijd bijvoorbeeld kunnen verantwoorden wat we doen op ons bedrijf wanneer ik onze kinderen van school haal.”

Elly: „Mijn man en ik kunnen heel goed samen overleggen. We zoeken bij nieuwe stappen alles van te voren gezamenlijk uit. Zoals toen we een nieuwe stal bouwden. Precies zoals die op de tekening stond, hebben we die toen ook tot in details gebouwd. Bij ons wil Edwin vaker discussiëren. Ik ben meer actief op het maatschappelijk vlak. Ik wil de maatschappij graag laten zien wat wij als gemengd bedrijf doen. Daarom hebben we ook een zichtstal.”

Franska: „Komen er veel mensen?”

Elly: „Ongeveer vijfduizend per jaar”.

Franska: „Ik zou etree heffen.”

Elly: „Dat doen we niet. Voor ons is het sociale en maatschappelijke aspect van de zichtstal belangrijk. We willen er financieel niet beter van worden. Maatschappelijk draagvlak voor de sector moet bijdragen aan een betere prijs voor iedereen.”

Franska is gaandeweg het gesprek benieuwd of de drie boerinnen, of agrarische ondernemster zoals Elly zichzelf ziet, nooit een saunadagje hebben. Een dag waarop ze het bedrijf even laten voor wat het is. Geen van de drie blijkt zo'n dag in de agenda te hebben staan, omdat ze zich te verbonden voelen met het bedrijf.

Elly: „Bekenden van mij buiten de agrarische sector zeggen wel eens: 'Je weet niet wat het is om een baan te hebben.”

Franska: „Je hebt dus iets uit te leggen omdat je de hele dag thuis bent?”

Heleen: „Dat klopt. Een arbeider vroeg mij eens: Hoeveel uur werk je eigenlijk op je bedrijf? Daar moest ik goed over nadenken. Daar sta je nooit bij stil. Ik kwam uiteindelijk op ongeveer zestig uur per week.”

Franska: „Met een bedrijf kun je dus niet even denken: vandaag even niet tussen de dieren. Ik ga naar de sauna.”

Heleen: „Dat vind ik geen probleem. Mijn man en ik doen ons werk met passie en het is bovendien een manier van leven.”

Toos: „Wij halen de zestig uur per week niet. We hebben

onlangs een nieuw huis gebouwd in plaats van een nieuwe stal. Mijn man zegt: 'daar wil ik ook in zitten'. Daar kunnen we lekker chillen. Voor ons is het uitbesteden van werk goedkoper.”

Elly: „Het werk uit handen geven kunnen we moeilijk. Daarvoor zijn onze teelten technisch te specifiek.”

Toos: „Wij vinden ons niet onmisbaar op ons melkveebedrijf.”

Elly: „Wij ook niet. We gaan bewust twee weken per jaar op vakantie. Maar dat moeten we wel een half jaar van tevoren plannen; geen varkens afleveren of ontvangen of dat er gewassen moeten worden bespoten.”

Heleen: „We gaan niet op vakantie. Voordat we anderhalf jaar geleden naar een nieuwe locatie verhuisden, gingen we wel een week per jaar weg. Maar we kunnen tot nu toe niemand vinden die ons bedrijf tijdelijk kan overnemen. En ja, we kunnen het ook moeilijk loslaten. Wanneer er iets mis gaat bij de diervoorzorging, ben je maanden bezig om het te herstellen.”

Toos: „Ik heb dat niet zo. Ik loop gewoon weg wanneer ik bijvoorbeeld een vergadering van de gemeenteraad in Woerden heb. Ook wanneer onze vier kinderen thuis zijn. Ik zeg dan gekscherend tegen mijn man: 'het zijn ook jouw kinderen'. Als mijn man en ik ergens discussie over hebben, dan gaat dat over het huishouden. Ik vind dat hij wel wat meer mag doen.”

Franska: „Wanneer jullie op vakantie gaan, hebben jullie het dan nog veel over het werk?”

Toos: „Mijn man belt dan wel eens naar huis met mijn schoonvader - die naast de boerderij woont - om te horen hoe alles verloopt.”

Heleen: „Wij hebben dan het liefst helemaal geen contact, alleen wanneer het echt noodzakelijk is. Ze mogen ons wel altijd bellen.”

Toos: „Je kunt ook niet zoveel doen. We hebben wel eens gehad dat in Nederland alles in de stal bij twintig graden onder nul vastvroor. Dat hoor je dan aan ergens op de wereld in je bikini, maar je kunt niets doen. Het beste is om de boerderij dan helemaal los te laten.”

Franska: „Denken jullie wel eens na over het einde van de boerderij?”

Elly: „Onze drie kinderen moeten daarvoor zelf maar een plan maken. We houden ons bedrijf up-to-date, maar of ze het ooit overnemen is aan hen zelf.”

Toos: „Ik denk niet dat we tot ver na ons vijftigste op het bedrijf blijven werken. Onze zoon zegt dat hij boer wil worden, maar dat is nog niet zeker.”

Heleen: „We proberen het bedrijf bij de tijd te houden zodat het, als we met pensioen willen, goed in de markt ligt. We zullen de zeugenhoudrij ooit verkopen. Maar zover is het voorlopig nog niet. Gelukkig.”

Samen

WERKEN

TOOS OVER HANS

„Over de sterke punten van Hans hoef ik niet lang na te denken. Zijn sterkste punt is zijn gevoel voor humor. We zijn inmiddels al 20 jaar samen, waarvan we 15 jaar samenwerken en nog steeds moet ik elke dag lachen om de grappen die Hans maakt. In gezelschap is Hans rustig, maar absoluut geen muurbloempje. Hij is door zijn humor de gangmaker zonder luid aanwezig te zijn.”

„Hans heeft ook wel een mindere kant hoor. Zo is hij geen kei in opbergen. Hij bergt de spullen op zoals het hem uitkomt en weet vervolgens zelf niet meer waar hij het heeft gelaten. Als je iets nodig hebt, kun je je een ongeluk zoeken. Het wordt al beter. Hans zegt altijd dat ik gewoon door moet blijven zoeken als ik iets kwijt ben wat hij heeft gebruikt.”

„Een groot pluspunt van ons beiden is dat we geen kort lontje hebben. We hebben dan ook nagenoeg geen ruzie. Onenigheid levert geen rendement, dus verspillen we er onze energie niet aan.”

HANS OVER TOOS

„Toos is een pittige vrouw, die luid en duidelijk aanwezig is. Ze is recht voor z'n raap, daar houd ik van. Er zit veel leven in, daarom is het met haar nooit saai.”

„Toos denkt volwaardig mee met beslissingen, ik heb liever een meedenker dan een meewerker. Het samenwerken gaat zo vanzelfsprekend. We maken ons niet druk om dingen die je niet kunt beïnvloeden. Daar steken we geen energie in.”

„Toos is niet zo'n ster in het huishouden, maar dat vind ik geen probleem. Eerlijk gezegd vind ik het wel gezellig. Ik heb liever een opgeruimde vrouw dan een opgeruimd huis.”

„Mijn man en ik vinden ons niet onmisbaar op ons bedrijf”

ELLY OVER EDWIN

„Edwin kan met iedereen een gesprek aangaan. Is breed georiënteerd en heeft kennis van allerlei vakgebieden. Hij heeft vertrouwelijkheid hoog in het vaandel staan en onbewust is hij in de loop der jaren voor velen een vertrouwenspersoon geworden.”

„Persoonlijk gewin kent Edwin niet. Hij gaat altijd voor het gezamenlijke belang. Ik waardeer zijn enorme passie waarmee hij zich belangeloos inzet voor veel organisaties. Hij weet altijd de juiste mensen bij elkaar te plaatsen om een zo goed mogelijk eindresultaat te bereiken.”

„Aan liegen of bedriegen heeft Edwin een grote hekel. Het vertrouwen kan maar één keer worden geschaad. De hierdoor ontstane blokkades zijn dan ook moeilijk weg te nemen. Maar is dat dan een zwak punt van hem? Ik betwijfel het.”

„Edwin kan soms erg direct zijn. Helaas wordt dat niet altijd goed begrepen of geaccepteerd. Dat vind ik jammer. Hierdoor wordt er soms een beeld van hem geschetst dat niet overeenkomt met hoe hij werkelijk is.”

„Het gezin komt voor Edwin altijd op de eerste plaats, daarna de rest van de wereld.”

*‘Wanneer mijn man en ik
op vakantie willen moeten
we dat een half jaar
van te voren plannen’*

EDWIN OVER ELLY

„Door Elly’s zakelijke, inhoudelijke en vasthoudende houding in discussies komt ze over als een harde tante, terwijl ze dat van harte in het geheel niet is. Dat vind ik jammer, want op deze manier wordt ze te kort gedaan.”

„Elly is een beelddenker. Bij haar ontstaat eerst het beeld en dan komt het verhaal. Bij mij is dat net andersom, eerst verhaal en dan beeld. Zij is een ster in het aanspreken van de wereld om ons heen. Zonder haar was ons bedrijf niet zo transparant geweest. Dan zouden we bijvoorbeeld geen zichtstal hebben.”

„Een mindere kant van Elly is dat zij eigenwijs is. Maar dat ben ik ook. Echter, zonder eigenwijs te zijn ben je in deze wereld niet zo heel lang zelfstandig ondernemer. Dus of het nu zo’n slechte eigenschap is?”

„Een hele sterke kant van Elly is dat zij altijd een luisterend oor heeft voor mij. Ze steunt me bij mijn persoonlijke ambities. Zij weet ook altijd de zaken in het juiste perspectief te plaatsen. We vullen elkaar goed aan. Een gesprek valt bij ons nooit stil.”

„We werken naar dezelfde uitkomst toe, maar volgen elk een andere route!”